

Раде Дацић
НАСЛУЂИВАЊА
друго издање

© Copyright by Rade Dacić

Сва права задржана. Без претходног писаног одобрења носиоца ауторског права ниједан део ове публикације не сме се преносити или репродуковати у било којем облику и било којим средствима.

Електронска пошта: edar_tara@yahoo.com

Раде Дацић
НАСЛУЋИВАЊА
песме

друго издање

Издавач
САМОТ, Београд

Рецензент
Предраг Протић

Штампа
Ласер, Београд

Тираж
30

ISBN 86-902557-9-6

Београд, 2006.

Раде Дацић

НАСЛУЋИВАЊА

друго, промењено издање

САМОТ
Београд, 2006.

ПРЕДГОВОР

Нова верзија књиге Радета Дацића „Наслућивања“ садржи низ краћих прозних одломака који се наизменично смењују са песмама у везаном стиху. Независно од тога који облик Дацићева песма има, постоји једно унутрашње јединство које од збирке чини хомогену целину.

Дацића муче основне дилеме овога света, за које он настоји да нађе прави одговор. Међутим, чим се учини да је тај одговор на мучне дилеме око смисла и бесмисла онога што се око нас, са нама и у нама збива, на помолу, испоставља се да тај одговор отвара нова питања и да је решење и разрешење тих духовних и интелектуалних мука исто онолико далеко, колико је било и када се са тражењем одговора започело. Та, у извесном смислу, привидно сизифовска позиција, отвара нове подстицаје за нова питања, иако се напред зна да ни нови одговори неће бити задовољавајући у оној истој мери у којој ни претходни одговори нису задовољили. Проблем није у томе да ли су питања постављена на прави начин или не, него у томе што свет који нам је дат измиче сваком, ма и привидном, рационалном објашњењу. Међутим, упркос томе што је то тако и што ствари са светом стоје како стоје, то није разлог да се питања не постављају и да се одговор на њих не тражи.

Из овога што је досад речено није тешко наслутити да су Дацићево узнемирење и незадовољство светом у првом реду моралне природе. Морални поредак овога света одавно је поремећен. Тај поремећени морални поредак јесте повод да се нека питања поставе; почев од питања смисла живота и човековог постојања до свакодневних поступака, до моралног реда ствари и до неких много конкретнијих дилема, као што је суд-

бина српског народа у различитим временима и данас. Оно што се данас збива са српским народом најбоља је илустрација моралног стања нашег времена и пример колико је живот у нескладу са основним начелима хришћанске, и сваке друге, етике.

Постоје књиге о којима се разговор не исцрпљује једним читањем. Књига Радета Дацића је из тог реда књига. Дацић лако и брзо успоставља дијалог са читаоцем, успева да га претвори у активног сарадника, да га подстакне да се замисли, да стално проверава ваљаност и песникових теза и својих идеја, да се саглашава са њима или да их оспорава. Та живост духа, која се тражи и подстиче код читаоца, може да нас увери да Дацићев говор јесте говор о правим дилемама овога света и да је могућност разговора међу ближњима већа него што то може да нам на први поглед изгледа.

Такво дејство своје песме Дацић постиже прецизношћу израза, строгом економијом речи, одсуством придева који би имали вредносна значења било у позитивном или негативном смислу. Одсуство патетике, која се у многим случајевима у разговорима о темама и проблемима овога реда подразумева, а код Дацића је нема, даје једну смиреност исказа која је по себи један виши квалитет.

Као што се види Дацићева књига има вредности које могу да је препоруче читаоцима различитих интелектуалних, моралних, па ако хоћете и политичких, опредељења и ја то овом приликом, са задовољством, и чиним.

Предраг Протић

ШУМСКЕ ЈАГОДЕ

ШУМСКЕ ЈАГОДЕ

Прође још једно лето а ја не одох да берем јагоде на покошеном ливатку поред Храшћа. Још једно, да ли хиљадито или милионито? Прође, а ја не одох да оживим најзапамћенији тренутак живота. Има ли жеље мање а неостварљивије? Шумске јагоде са покошенога ливатка поред Храшћа! Шумске јагоде са покошенога ливатка поред Храшћа, долазите ми бар у сан!

ОКТОБАРСКИ ЛИСТ

Полете са гране октобарски лист. Сунчеве стреле га избодоше а дах ширине га понесе кривудаваом необележеном стазом. Блесну везом преображене топлоте и зашуме прастаром песмом увек нове туге. Оде међу расхлађене зидове и некуд још даље, где ће ток звезда избрисати његов траг.

Угледах сличност судбина а разлику само у бојама, па га неким својим шумом упитах: Знаш ли да смо сасудници, дакле пријатељи? Не одговори ми. Ни оног ни иједног октобра. Неки јачи зов ми га узе.

ОПЕТ ОКТОБАР

Опет октобар косих зракова, уздрхталого лишћа, непокривени бездан неба, као пре много година (пре више хиљада година, пре један сат или два) – исти, непромењен.

Сад ми говори што не чух раније:

Бесмислено је што радиш, иако те рад понекад занесе, другачије дело тебе зове. Ти си рођен само да певаш, да опеваш заносе живота, пролећну зору и облике у пећинама, пару из лонца и кору на замрзнутој реци, муњу у ноћи и распореде звезда.

Лепоту да опеваш и можда ожалиш.

ПРЕКИД СНА

Сан ми прекиде неки опомињући глас. „Време је“, рече, или: „Време је прошло“ – не разумедох или не чух јасно. „Зар већ?“ или: „Кад пре?“ би мој одговор. Без уважења, јер с друге стране таласа је ко влада свим разлозима, никакви нови не могу га поколебати; друкчијих одлука нема.

БЕЖЕЋЕ СЕНКЕ

Опет једна драга сенка умаче испред мога погледа. У магновењу се појави и избледе. Ништа јасно не сагледах али знам: са њом и на њој је што дуго тражим.

Не знам хоће ли се поново појавити а то чекам. Тражим и чекам. Лутам.

Лутам кроз ове честари – путеви су ми трагови ишчезле сенке.

ДЕЧАК

Неко изузетан, једном сагледан, трајно се настањује у оку које га је умело угледати. То је случај с дечакком о којем морам да причам.

Такав дечак се можда више неће родити. Доживотно ћу га памтити, друго ми не изгледа могућно: толико често је у моме сећању да га заборав не стиже зграбити. Растао је, а на одређен начин остајао мали; промицале су му године, он их није примећивао. И после читавог значајног раздобља осећао се као да је у претходноме. Израстао је у цина, а био нежнији од детета. Проток година није учинио да престане бити дечак.

Због његове дечје природе, погрешно је проценивана његова телесна снага.

Четворица дечака хтели су једном да провере колико је јак. Били су чули да он само изгледа као одрасли, а слабији је од детета. Почели су га ногатати и ударати песницама. Опоменуо их је, упитао како ће се они осећати ако он њима буде исто чинио. Наставили су напад још бесомучније, говорећи у захукталности: „Ти не можеш. Ти не можеш“. У трену су се сва четворица нашла у клештима његовог тела: један стегнут коленима, двојица под његовим надлактицама, испод пазуха, четврти је стењао у његовим шакама.

Слика каква се ретко може видети!

Пустио их је без казне. И тада тешко замисливо: он на једној страни, у мислима, непокретан, као да му је у свести нека потреба за коју не зна у чему је, дечаци на другој страни, окренути ка њему, гледају га као чудо, скамењени. Покренуће се тек кад се покрене он.

Веровао је да су сви људу добри а само понеко рђав. Рђави, на које није било тешко иаићи, не успеваху га у то разуверити: после свакога сусрета са

којим од њих, рачунао је да је последњи: таквога у целом људском роду више неће срести. Нове познанике дочекивао је с непоколебљивом надом и неограниченим поверењем.

Обнављао је веру и у оне који су га већ обманули; као да само време лечи од онога што је неваљало у људској природи.

Својом моћи се није служио да се свети непријатељу, опраштао је зло њему учињено.

Са усхићењем је чинио добротинства, ништа за узврат не тражећи. Себе је поклањао другима, било коме, целога свету; растуживало га је кад његов поклон није примљен или га нема коме дати.

Са лица су му се читале мисли и осећања; просјаци и хуље су у томе били непогрешиви.

Имао је продорну мисао, његова интелигенција није налазила такмаца.

Мисли је нештедимице сејао где год се нађе, оне су потом кружиле и губио се траг да су његове.

Људи су га упознавали, да би – без нових потсећања – убрзо заборавили кога су упознали. Он није желео да га много људи познаје.

Због његове ненаметљивости, погрешно је процењивана и његова духовна снага. Њу су упознали једино они који су се нашли на месту где се он вулкански обрушава на неправду учињену човеку који му није ни брат ни друг ни пријатељ ни познаник, којег можда ни видео није али зна да се с њим неправда поиграва. Овима се придружују они који су чули његово непогрешиво исказивање истине.

Опходило се са другима као да је мањи од свакога. Да ли је тако људима нудио утеху за слабости са којима кроз живот иду?

Његова детиња природа деловала је тако снажно да су му се многе особе, знатно млађе од њега, обраћале са „душо“, онако како се старији обраћају деци

исказујући према њима љубав. Они који су га волели (увек је мало оних који воле!) говорили су за њега *дечак*: „мој дечак“.

Није са сигурношћу знао шта све уме; није ни слутио колико може што нико други не може.

Бескрајно се радовао и бескрајно је туговао. За обоје ово има разлога у људском животу. (Једино су деца непогрешиво у то сигурна.)

Радост је еруптивно излазила из његовога духа. Њу је испољавао искључиво пред лицима од поверења, пред таквима обесно је расипао неупоредиву духовитост. Плодове свога духа није прикупљао и чувао, препуштао их је судбини која их задеси. Духовно слаби су их присвајали и „продавали“ као своје, чак и пред њим самим; ни реч протеста због тога није изишла из његових уста.

Туга као огромно море. Све је потапала, нигде непреплављенога врха високе планине! Протезало се то море до далеке празнине иза које ничега нема.

Слухом и грудима дечаковим струјила је музика, нечујна икоме другоме.

Заносила га је једна песма. Понављала се, а увек била нова, при сваком поновном звучању даривала му је нову истину. То је била необична песма радости – тонови тешке туге од ње су утихњавали.

Откуда знање о његовој тузи, песми у слуху, радости човека у усамљености?

Говорио је ћутећи, написано остављао без писања, казивао о себи док о другоме говори. Ретки, способни да разумеју загонетну врсту казивања, запамтили су понешто од онога што је рекао; други, у истој мери ретки, знају напамет покоји од ненаписаних редова.

Дечје очи су га упијале у своје мало биће. Смешиле су му се при сусрету и бебе од три месеца. Веће дете које мајка води за руку окреће главу за њим пошто се мимоиђу и гледа га све док му кривина пута

поглед не прекине. Деца су осећала или знала кога су срела – иако још мала, иако на самом почетку сазнања; мало је који ум одраслих могао то и наслутити.

Зна се за чим је највише жалио – што не може увек осећати што је осећао кад је био сасвим мали.

НЕИСПУЊЕНО ОБЕЋАЊЕ

Облак се поче гомилати на оној страни са које долази олуја. Намршти се, још потамне и рече: Пиши!

Сунце се начас помоли иза прокључалога облака, насмеши се последњим осмехом пре одласка и рече молећиво: Пиши.

Мрак стиже из много страна, избриса небо и дрвеће у даљини, пусти уз буку неколико засењујућих варница и изговори благо као смрт: Пиши.

Нешто касније омекша окрутност мрака, помоли се једна једина звезда и умиљато упита: Шта си написао?

Би ме срамота да кажем непријатну истину, рекох: Написаћу, нешто ћу лепо написати.

Од те вечери много пута се појављивала иза облака она иста звезда, питала ме: Јеси ли написао нешто лепо?

Ја досад нисам могао одговорити: Јесам.

УЧИТЕЉИ

1

Имао сам много учитеља,
учили су ме да живим.
Један ми је рекао једно, други супротно;
прихватао сам обоје или што је тражио трећи
– нисам прихватао једино што су ме учили сви.

После отапања брегова леда
реших да средим знање.
Изненадих се до цвокотања:
скрило се, ја га не умем наћи.

Истресам мождану мрежу, гонетам:
вреди ли што ме не учише а ја знам.

2

Разне мудрости слушах
једна ми рече: Смисао
живота је у патњи.

Могућно да јесте, но шта да учиним са њом?
Зар да је опоруком оставим наследницима?

3

Рече: Буди
не каза шта.
Божја заповест остала је незавршена,
зато још разгледам, размишљам, чекам.

А већ сад сапутник мој неразборити
надгледа одређени му квартал ливада.

4

Губим у игри неумољивога

тонем у дубине усамљености
учитељи погледе упиру у страну.

Једном ће неко упитати: Шта си рекао?
Можда порекнем да ишта изговорих.

ИСПОВЕСТ РОБА

Тужна је истина да сам роб. Она би ме оптуживала да се са ропством мирим. Али ја желим слободу, надам се њој (у светлим часовима наде осетим се као на ливади без ограда), борим се колико могу и умам, копрцам се да бих се из менгела извукао; не славим поседнике ниских, не творим пузавце и ухоложе.

А у часовима умора (и кад размишљам без устрепталости) питам се: Има ли слободе до у сновима? Има ли мира до у помирењу са робовањем?

ДВА СВЕТА

Чекаћу. Нећу чекати. Поћи ћу. Негде се мора –
уцртана је дужност. Зато смо, колико сад знамо.

Два су нам света, можемо само у једном. Како да
упознамо оба а да не постанемо заробљеници једнога?
Како да осетимо истовремено оба? Да се не гложе а у
суседству живе. Засад је овако: један за другога можда
не зна; за сваког живог није ни постојао мртви.
Истовремености, наравно, нема – тек се покушава
нешто са њом.

Поћи ћу, створићу, два ме чекају света.

НА ОПТУЖБУ ПЕСМЕ

Пишем списак нејнеопходнијих животних намирница. Мало новца имам – морам све добро прорачунати. Знам пијацу на којој је воће јевтиније, тамо ћу нешто заштедети. Пописујем најнужније потребе, прецртавање ми разбија време. Не могу написати песму.

Рок је да уплатим претплату за саобраћајну карту, месечевим зрацима не клизим више. (А скок се нашао у тужно подсмешљивом сећању.)

Ветар, што хуком обећава долазак румених жеља, није се поигравао заставом на усправноме копљу; над снажном руком и уздигнутом главом не залепршаше се боје симбола постојаности.

Него клизава трака, справа у костиму тобогана, жлеб у леднику, туђом вољом наметнут нагиб (и непромењен), а брзина... брзина тек! Ко ли баш толику одреди?

Време стрелицом обележено, растојање се растом скраћује. Онај скок из бајке је један заблудели тренутак прошлости, настао због близине неког усправног снопа светлости.

Одвајам новац за сутрашње куповине, срачунавам колико сам данас потрошио. Никако да ми се рачун сложи! Платио сам што нисам добио, или сам дао више него је требало.

Одскоци кишних капи не одјекују као удари тимпана, звуци клавира не заливају врт, магловита ноћ прети дугом досадом.

Сабирам у мислима мрвице сутрашњег дана – кажи јој нек зна...

BAUDLAIROV SPLEEN

Нешто ће се од мене окрунити док пузим кроз бесмисленост.

Нешто ће нестати од бесмислености кроз коју морам проћи.

Понешто можда и од честара из којег полазим.

Бдење ће дочекати ницање: zasiћености умора или божанских гозба.

Наиђем ли случајно на савршенство, застаћу и удахнути. Очијукаћу са другим ако ме буде било.

Давно сам изгубио сат са увек видљивим бројчаником. Где сам – могао сам некад знати по сату. Куда смем ићи – имао сам кога да питам.

Тако је почело; остало и поврмени прасак немају узрочника.

ПОТРЕБА ПРЕЛАСКА

1

Задивљујућа је висина на којој стојим али ја желим прећи на друго брдо.

Тога ради, морам се пустити у долину и поново дизати. Презреће ме они који су се већ на неко успели. Сажалеваће ме, светити се, или се злурадо смешкати. Оклизнуо се, рећи ће, неспособан за успење.

Упркос целом знању, друго ме брдо мами.

Друкчије брдо и таласи о хриди далеких, непознатих мора.

2

Како силазиш с висине у низину
Запљускују ли те таласи гласова за повратак,
Дозивају ли те да се вратиш или опомињу:
Пази шта радиш?

Не дају ли ти боравити где си, спречавају ли
Одлазак у Даљину, кажу ли:
Силажењем си право искористио?
Умеш ли о боравку у два света, о угодности његове
могућности?

Како је слушати музику без музичара,
Ту претњу што и само тело запара?

ПРЕВРЕМЕНА ЈЕСЕН

Поуздани пророци рекоше: Сви пријатељи ће се разбећи чим се појави први ждрал под облацима.

Рекоше још да ће се олујни скупити, људи завући у пећине нејасна имена, и да ћемо опет остати сами нас двоје: природа и ја.

Ја знам шта значи остати сâм са њом. Њен говор ће бити толико снажан да се моји вапаји неће чути; ударцима ће ме водити по својим неизмерним недрима; показаће суровост а скрити дражи. Бежаћу од ње али нећу побећи, људе тражити али их нећу наћи. (Јер скривени су у јазбинама које називају именима драгим.)

Знам и чекам. Страхујући? Не, не страхујући: јер чиме неизмењива будућност може још да прети?

Облаци се скупљају и појављује се први ждрал. Пријатељи, зар тако брзо увирете?

УБИСТВО

Ти знаш истину о свим постојањима
и ти рече да мене нема.

Нашао се слух да чује твоје речи,
мисао тражи порекло одбачених веровања,
сумња крстари доживљајем протеклога,
сударaju се сусрети у мржњи –
боравак у дворцу мучења.

Чуле су се речи о непостојању,
непостојању су се узвитлали удови.

Ја дакле нисам газио блатњавом земљом,
коса ми није лепршала у влажној магли
рука није покушавала до замора
да отвори нове кутове свести.

Траг летеће ватре
димна трака на замореноме небу.
То је видело око
чије постојање је порекнуто.

Понекад потражим што не постоји,
Тражење ми се награди: нађем.
Тада се упитам: Коме поклонити веровање?

УВОД

Један младић је, некада давно, (изгледа) морао тако. Није знао како, нити је желео доступно. Безазлен и неук не запази да је на позорници. Уперени рефлектори омогућили су другима да виде, он је себе сакрио у сновима. И сноп стварне светлости је без будућности: Сутра се трагови неће огласити.

НЕАРИСТОТЕЛОВСКИ

Ових дана сам, грозничаво напрегнут, чекао добру вест. Била је једна од оних са роком, што значи: ако не стигне до..., онда никад... Јуче је био тај рок. Чекао сам свакога дана од постања. Једино то, ништа друго – ето у чему је цела историја.

Сама вест и пошиљалац не знају да постојим. Он би се, на пример, зачудио на опомену да не обавља савесно дужност, она... она нешто друго – другачије је природе.

Треће лице драме појавило се на почетку, обећало и ишчезло. Необична драматургија, потпуно одудара од Аристотела: главни кривац, такорећи, у пролазу, и never more.

Па нека ме још неко уверава у неизбежност катарсе.

ПРИЗИВАЊЕ

Моје успомене зову се ти, растварач отрова живота је истога имена.

Ондашња лепотице! Твојим ликом су ветрови покрили многобројне изгледе стварности, потопљено је што се није кретало на висинама.

Неправилну површ линија погледа описује, наука не може њен облик изучити.

Имаш ли друге деце осим мојих успомена (мала и уздрхтала у замагљеноме растанку)?

Кад долине у којима станујете, пузава бића равнице, преплави неукроћена река, а вртложни вас таласи окретали буду, кад заборавите да постоје правци којима сте могли а нисте повлачили, кад одустанете од жељенога и погазите обећања, кад у магновењу задњег скока наслутите да је недалеко чамила лепота, знајте: то је појава угашених сећања.

Неће се будућност уморити, њу освежују сокови протеклога.

Имаш ли, измучена лепотице, још власти над својом сенком?

Хоћеш ли ми поверовати: променила се ниси.

НИЈЕ ДА НИСМО ЗНАЛИ
КО СМО

ЛИЈЕ КИША

Лије киша, згушњује мрак, лије вековима и прети да никад не престане. Замућена вода пуни бездане, смањује поља, скраћује врхове. Једнога дана доспеће до ове тачке да би записала још један крај. Чекам је. Помешане су стрепња и нада. Тавори неки мутни флуид и све се постојаније распростире мутнило. Кад прожме све постојеће, биће довољно посла за ново Стварање света. Засад: стрепња и нада. А све нарасталији поводањ не чује плач.

ДРХТИШ ЛИ БРЕЗОВО ЛИШЋЕ

Дрхтиш ли брезово лишће
приближава ли се сумрак средине дана
на чијој је олуја страни

Је ли то она
Изостављамо реч
да нас запретана од претње чува

Нек мудрост ћути
јер влада што је од свега јаче

Помоћи не удем ти
остаје ти не навештена нада
Дрхти брезово лишће

РЕЧ ХТЕДЕ НАСТАТИ

Реч хтеде настати, тишина једино задрхта – сад
историју знаш.

Узлета ради заклопараше крила, али лета не би.

Лед се поново топи, још не упознасмо убицу.

Немоћни истражници злочина и кукавичлуком гојени
судови,

где вам је довитљивост да пронађете кривца
где снага да га праведно наградите?

Трагови му се јављају, злочинац је између вас,
зауставља намеравани лет.

Затетура се да пође, други покрет се не каза.

Реч хтеде настати, нејасан звук се чу –
ова историја је завршена.

НИЈЕ, НЕГО

Није да нисмо видели како јесте, него
следовасмо савете да је мудрије не видети.
(За случај своје сигурности, решеткама нас
уз смешак дариваше.)

Није да нисмо знали вредности, него
при свакој употреби ваге
остављали су нам једино тегове од жара.

Није да не знађасмо ко смо, него
при сваком присећању, зид нам је
нежно главу уводио у несвестицу.

Није да нисмо осећали оштрину убода, него
умешно и постојано нас учише
да и он највећега постоји већи бол.

НИ СЕНКЕ ЖАЉЕЊА

Ни сенке жаљења за главама раздробљеним, ни
клице неспокоја због неумерене руке, ни бледе мисли
о промашеним путевима,

а бука заглушујућа због онога што никад ништа по-
стати неће.

ЗБОГ ЧЕГА ШКОРПИЈЕ

1

Због чега бездушно слепо, без суда и пресуде, ти који се заклињеш у правду? Ако тако она, понос твој пашће са климавога постоља; њена наследница и крвница стајаће пред људским лицем.

Због чега изнуђени судови, никаквог отпора, и никакви други, никакви други у васколикоме роду?

Шта ће остати иза, шта иза?

Неће будућност – дивни су изгледи за шкорпије. Не својим хтењем него безвољно, у одсутности намера. Знају то хуље. (О, нигде таквих зналаца!) Добро знају. Неће будућност, она не мора знати.

2

Победиће незаслужено награђени, разносачи лажи ће победити. Онај који сам себе венча док се праведни протест колебао. Не, она неће, већ ће се покорити.

Шкорпије ће се смешкати са трибина.

ИЗ ИСТОРИЈЕ

1

Силина ватре, вулкан затрпава, ивицом живот, врели пепео прокључава. Неко у хладу, заплъснут сунцем из мора, смеши се презриво судбини, радује непомућеној вечности у загрљају.

„Умеш ли рећи шта је са мном?“ пита изгубљени.

Не одговара ко неће да чује – такав је закон негласани.

Крик дозива, одзив спава, таласи у нечују.

Само да је доста времена! Само да је мање времена! Само да нема времена!

Клесарско длето не твори облик наде: отпада прах, остаје праха траг.

„Изгубљенога нема, измислили су лаж“, одговара ко је у хладу.

(Истина се не да измислити, да се уништити.)

Да лаж застане, земљу преоравају, прекопавају људска станишта. Невиђен изглед творе. (У чијој мисли је рођен?)

Сунце се нагиње, неприметно се спушта сенка заборава.

Ватра и вулкан, ивицом живот.

2

Слаби моћнога опомиње. Покушај узалудан – зло се таквима дозива! (Лако се преварити, понекад чак и у обести.)

Не стварај ништавност, њу је најтеже избрисати.

Неки гласови говоре свему што се креће, што слуша има. Не знају за време. И време уме да задрема.

Отићи, што пре стићи! Тамо где се чују твоји гласови. Тамо се учи где се уклапа ћутање.

Убрзава се даљина, трајање повлачи попут замршенога конца.

Залудни покушај постаје вапај:

У природи је трагичност, у вишој и дубљој – моћно
је само безумље целата.

Слаби моћнога – какав постер узалудности!

ОСУДА

Мој аутомобил, на два точка, зауставио се на заравни између слепих делова кућа.

Задрхтах: четири грубе руке ме ухватише и почеше бесно дрмати. „Како се усуђујеш овде?“

„Правац је допуштен, паркирање није забрањено“, бранио сам се.

„Ко ти је рекао да је допуштен? Где је написано да није забрањено?“

Одведоше ме на суд. Њихов суд нађе да је ово већи злочин од злостављања, превара, уцена, навођења на зло, убистава, већи од истребљења народа.

Не дозволише да ме ко брани, да ико у моју корист сведочи

Пресудише: Будућност мора мислити друкчије него ја.

Жалбе одбијају, не чују судове праведних, наговештавају нова замрачења.

ДОСИЈЕ

Саслушавају ме, састављају мој досије
уносе податке у рачунаре, на сателите.

Имам ли заслуга, јесу ли ме осуђивали,
које су ми намере, шта радим.
Шта је то што скривам.

Круже добијени подаци и вртложе се,
пуцкетају и варниче –
можда се ватра запали,
можда се дигне олуја.

Они испитују ко сам
одређују ми путеве
пресуђују ми
траже погодан кавез
који је најлакше направити.

Ја сам што јесам кад се
у различитим световима нађем,
све сам што бих хтео бити,
све што не смем бити.

Оно сам што не могу бити,
још више што не желим бити,
нипошто нисам што јесам данас:
вара уплашена појава пред вама.

Онде сам где ми је неугодно,
крећем се по теживези
непознатог правца и сврхе.

Ако ме осуде на изгнанство,
нека ме лансирају моћном ракетом
ван поља теже,
у Будућност коју не могу ковати људи.

НА МЕСТУ ЗА ПРЕДСТАВЉАЊЕ

Поштење људско зна колики то је пораз
А ви тражите да се хвалимо победом
Поразом тим ако бисмо се хвалили
Не би се схватило шта нас је заносило
Изобличено би се видело лице поноса
Наличје би иступило уместо лица

Нискошћу зар да се хвалимо
Кога је нискост дизала до погледâ
Од вашег хвалисања ваздух је све загађенији
Дресирани мишеви не тврде да су слонови
Слонови се не надмећу за шиљак пирамиде

Тражите да се поклонимо до земље
Вашему госту тиранину
Тражите да се скврчимо и не усправимо
Вечито за блато залепљени

Гледао сам вас у четвртастOME стаклу
Смешите се убици оца и брата
Лица вам искривљена у понизности

Јесте ли се кад погледали у верном огледалу
Јесте ли икад видели своју истинску слику

Природом глисте ви представљате људе
А возите се летелицом којом не лете глисте
Зачуђен свет је створом који нас представља
Песник је несрећан што гледа утваре нељуде

Ваше хвалисање је пад без висине
Пролом кроз нискост за упок недостојних

Чиме се ви хвалите ми се хвалити не можемо

ТРОВАЊА

Слатки напитаk је убио песника.

Капало је однекуд, са неких „висина“; млако, безвредно пунило празнине. Текли су и млазеви бљутаве течности. Драгоцени извор је пресахнуо.

Немирни дах ветра тражи кап у мору изгубљену, опало лишће разноси мисао олује, свећа кроз стакло презриво „добацује“ звезди. Нагомилава се прах подло плетене приче. Јесте, постоји дар али је крви злокобне.

Због једне течности друге извор пресахну.

Слатки ће напитаk наставити да убија.

ПОБЕДНИЦИ

Без икаквог почетка ево нас на крају дела.
Као да заборав одводи у маглу изнад урвина
у бунилу слушасмо најпостојанија знања
не примећујемо стршљене под стрехама.

Без и помисли на сусрете ево нас у загрљају.
Као да су и најдубље намере
далеко од ума намерника
никоју другу страну видети нисмо смели
пехар смутње с радошћу избрасмо.

Без икаквог знака да путујемо ево нас на дну пута.
По каквим путоказима се нађосмо овде?
Ко нам је водич био?
Нисмо ли се оклизнули са родитељске стазе
на *пријатељску* чији опаса нас крај.

НОЋНО СУНЦЕ

Једне ноћи небом је прошло Сунце.

У тами, кад Месец бејаше увијен, звезде ретке и ситне, небом прође.

„Ако ме угледате учинићу да ноћи више не буде“, говорило је изабранима. „Имам светлости колико желите и сву ћу вам поклонити.“

Ни изабрани нису чули те речи, ни помислили нису да Сунце небом пролази.

Схвативши да је узалуд дошло и узалудно говорило, Сунце је нестало под ноћним хоризонтом. Догађај до овога тренутка није поменут, зато ноћ наставља своје упорно трајање.

СМИСАО С ЛИЦЕМ ИСТИНЕ

ТАКМИЧИМО СЕ СА СУНЦЕМ

Такмичимо се са Сунцем – ко ће пре стићи: оно у дубину понора или ми на Незапоседнути Брег. Да са узвишења посматрамо залазак, да се одмарамо и напајамо.

До раскршћа морамо што пре, раније но сенка надрасте штап; кад дужа буде Брег ће почети бег.

Успут нам говоре (с љубављу или злбом): Куда, заблудели и сметењаци? Сунце се не такмичи осим кад зна да је победник.

Ми од Брега далеко, Сунце се понору примакло. Дужи се и ломи сенка, мудрост се распрскава у буци, хитрије но ишта одлази Нада.

КО СИ ТИ, ДАНЕ?

Ко си ти, дане, што враћаш радост убледелу?
Толико дуго те нема, дође ти време а ти не свањиваш,
не хајеш за наше молбе и позиве. Ко си ти што бираш
гостопримце?

Јави се (поруком бар) прогањанима, осуђенима, бо-
леснима – реци им да ти се надају; та и теби је драго
кад те дочекују: не питаш се у очајању због чега и ку-
да.

(Ко, безгласан, тихо корача и детињих је мисли?)

Грубе те руке растржу, сурове нога газе, прљави
избаци погађају, а ти не пушташ гласа! Буну подигни,
дане, не дај насиљу да се опија! Буну подигни, да
твоја опрезност не постане узрок буни! Јави нам шта
смераш? Приђи, неприметно за друге, да ти шапатам
одам једну тајну.

САМО ЈЕДНОМ ПРОЛЕТИ

Постоји птица што само једном пролети

Није је било

Не поздравитите ли је

неће је нигде бити

Ретко задржива птицо

Даху тренутка без трајања

Ниси ли и ти убедљив разлог

човечје туге

ХТЕО БИХ ДА СЕ ВИДИ БОГ

Хтео бих да се вечерас види Бог.
Да нестанци буду какве желимо, ноћ тамна
колико можемо поднети.
Хоћу да се и пут покрене да би човек стигао
онај што мора до непознатих даљи.

Хоћу да се размакне мрак
(нека се завуче у шпиље завидљивих
тамо се одвајкада увежбано скрива)
како би прошла поворка
којој застанци дају поклоне слутње.

Промакла је.
Видео сам да светлост упада у сенку
да се мрак таласа од замаха крила.
Промакла је. Знаци су без поговора.

Никад о томе нисам и нећу друкчије
него као о прошлости.

Осетио се ветар, осетио се пад.
Овај лист храста неће се дићи
од замаха крила.

СВЕТЛОСТ У ПЕЋИНИ

Одакле у пећини порука звезда
кад су оне мале а светлост не иде кривим путем

– Неко је отворио да прође
последња жеља пред нестанак

Како пробише дан валови ноћи
кад је светлост покривала све пределе

– Ово је насебина мрака
игре се ради накратко скривао у бојама

Хоће ли се сутра сазнати нада

– Сачекај још мало да се згусне тама
онда упитај за болну тајну

ЗРНО

Кад зрно (којег нема) открије себе
и запрети клијањем
означиће време полазак

Кад се поглед заморен лутањем врати
да узалуд гнездо потражи
време ће убележити ход

Кад утихне песма
и заурла празнина
признаће време да је погрешило пут

ПОШАЉИ ЗРАКЕ

Пошаљи зраке кроз таму
макар тебе скривао мрак
зраци ће бити бољи облик постојања
неће бројати жалосно отицање данâ

Ток је
од воље јачи
недосегнута мудрост
каска за њим

Нек тече
Нека се обруши лавина
али да је то светлост
још невиђене у протицању

Пошаљи зраке кроз маглу
нек извор остане у мраку
јер у свему другоме мање је смисла

КАД СЕ ОКРЕНЕШ

Кад се осврнеш и сагледаш
Нећу доћи да те подсећам и прекоревам
Нити шта рећи у мимогреду

Према пучини нагнути токови
И острвље
И завршава се негде
Не можда далеко
Затим се враћа из страха од усамљености
Будући је неповрат кад се удружи са временом

Чему би служило
Још једно искрено непријатељство
Пребујно преобиље
Начето сопственим вишком снаге

Више се не труди да будеш боља
Већ привуци
Делић заборављенога
Остало и нек је тајна
Не тишина већ тајна
Јер од оне се осипају мрвице

ЗАР НИЈЕ ДОВОЉНО *ЈЕСТЕ*

Јесте палата од облака
и предео од светлости из незнани
јесте звук из извора непојмљивога
и укус воде без умора засићености,
јесте фигура на опругама непостојања
и миловање залазака у бојама,
јесте раширено знамење
од настанка до налазака,
јесте ширина, страхотни бескрај и несхватање,
глиста, црв и микроб невидљиви,
јесте
а нема значења и смисла.
И нема одговора да га завешта наследнику,
и нема патње, ни сете, ни осуде
јер јесте и то је читаво умовање.
Па зашто онда ја
да будем дужник нечега што није
да ми непостојање суди?
Кад и ја припадам свему
што јесте
и другог значења нема.

ПИТАМ СЕ

Питам се: Како то би?

И мада сам једини сведок догађаја
те је неразумно да други њега описује,
него остаје записано како ја кажем,
сам бих желео знати како је било.

Јер све безумно брзо прође
да мисли не могоше виђено послати
те мени остаде недоживљено
оно што ја једини доживех.

Кад сад сазнајем далеке историје
ја видим оно што видех да нисам видео
па ћутим на заблуде
некорисно као да верујем и потврђујем.

Постоји нешто што нико не зна колико ја
а ја се питам: Како се збило?

ПОГЛЕД САЗНАЊА

Поглед правог сазнања зађе у одвећ заплетене лавиринте: путева много а неизвесност загушљива.

Дође и прође; у погрешне спискове га уписују.

О њему круже легенде злобних измишљача.

Неки га помињу као неостварљиву наду, други као слику лудила. Трећи странцу сумњивог морала његово име приписују.

Ненаметљиво, као што обично ради, он једном упита: Јесте ли ме тражили? Одговорише да нису, из опреза, уверени да питање друго значи.

Не прате га масе које кличу, у буци не појачава глас. Ипак, понекад се чује да каже:

Добро вам знане приче нису истините.

А ИМЕ ЈЕ КРАТКО

Једне пролећу поред мене, круже нада мном на недохвату, или брзим ходом наиђу и занавек мину. Ретко се поново јаве. И то у преображеноме виду. Крилате су и изазовне, захтевају да умем летети. Позивају на путовање, враћају младост, откривају смисао. Ни кад се врате не задрже се дуго, нестају, и све је мање поновљених позива, све су ређи згуснути изазови.

Друге су сталне, оне се не крећу, већ стоје као споменици. Притискају ме и даве, отежавају дах и заустављају покрете. На сваки покушај поласка питају: Зашто? На замах руке у дело кажу: Чему? На излив гласа у песму јетко промрсе: Зар?

Једне ме позивају у живот, друге од њега одвраћају. Крст су за моје распеће. (О васкрсењу знам, не треба ме опомињати.)

ПРИЧА

Настала је с двоструким предодређењем: несрећна и срећна. Срећна: рођена складна, здрава, без злобе у души; чиста, лепа, дуговечна. (Колико се сад зна: друкчија није могла настати.)

Несрећна, јер је без крила. Не може летети, не може сама савлађивати даљине. И таква је морала бити, и у томе је њена природа. Не иште она свет, свет жуди њу.

Да би допрла и на најмању даљину, морали су је преносити. Тада почињу бујати несреће.

На првом кораку променио јој се сјај очију; још га је било, али су чисте душе већ жалиле изгубљене одсјаје. На другом – животно лице је ишчезло, заменили су га напудерисани образи лутке. Затим је изветрила топлота тела. Говор се замутио. После петог корака, живота у њој није било. Тада су је почели показивати вашаришту, хвалити пуноћу њена живота. Поскакивало је дивљење малоумних.

Мада беживотно, то биће је нешто казивало; оно што се могло чути зове се лаж.

ПРОЛЕЋУ, ЖУБОРЕ

Пролећу, жуборе – музика на прекиде. Не стају, не славе, проток месеца кроз грање. Неки или сви; непознати. Појединачно. Многи у исти час.

Сад. Кад неко неће много, кад неко неће никога, кад неко неће пролазак. Док се моли застанак, док се тражи повратак, док се вапије за постојаношћу.

Остаје. Познајете ли је или не? Остаје. Кажи нам брзо где! Остаје. Реци умеш ли више. Не иде. Жеље за часак задремале. Не иде. Поновити је све.

Пролеће и пролетела је, распршила је мирис добâ. Овде је, мада је нигде нема; видљива а лишили су је тела.

Одлетела је. Шта је са траговима, шта са барбу-нима?

Зар сам остати кад тако све прохуји?

ЗА ЖАР

Данас сам тражио смисао са лицем истине; онамо где сам ишао није га било.

Освађиваће још дана, не могу веровати да буде друкчије.

Невидљиве звезде су нечујно кружиле измишљеним сферама и кад се приближише моме оку прочитах јасно написано: Твој пут је нашем данашњем сличан, али збогом, сувише си у низини, ми се не можемо дружити.

Враћам се ноћи – бејаш изишао да боље нађем. Враћам се. Трајање јој није измерено. Утваре дана што ме заводише растопиле су се по грађевинама и путевима.

Али не! Зар никад не изронити на светлост само због тога што тама светлост замућује?

Молекули смо, али заједно сачинићемо жар. Од жара задрхтаће ноћ.

И нека чује: ми знамо шта је светлост.

ОТПОРИ ЖИВОТА

НАСЛУЋИВАЊА

1.

Подрхтава, тутањ, стрепња.

Нестрпљиви и преплашени умиру пре времена.

Жива несигурна слика стиже прва –
зар није то и садашњост и обећано?

2

У стрепњи и неизвесности чуло се куцање. Дрхтање се слагало са одјецима. Хладно али не и усамљено – хладноћа није једина у празнини. Решеност и колебање вибрирали су равномерно. Затим ничега није било. Знало се зашто, али шта може знање без силе у рукама?

3

Спознах чекање пуно језе: чекало се а није знало шта. Ни колико ће трајати, ни шта ће преправити. Осећало се да нечега још има али не и да ће га дуго бити. Чули су се последњи трептаји живота света. Ширина се гасила, време тавнело, свуда се неумољиво ширило чекање. Немим гласом је командовало (не трпећи приговоре): Не крећи се! Не покушавај! Не мисли! Не надај се! Чекај, чекај, чекај...
Срећан, нађох у побуни спас.

БУНА

Једино што се дâ рећи јесте: „Десило се“.

Гора занеме кад буна проговори, престаде безбрижност птица. Небеска светлост изгуби драж – очекивања се испунише делима људи. Невидљиви су потоци нејасно жуборили, дрвеће се разметљиво одевало, а полунаго небо уклони онај свој део који бејаше с гором у загрљају.

„Шта је тамо?“, довикну буна висинама. „Где кријеш отрове?“, земљу упита.

Орао постиђен залази у сенку, крила буне се сад шире. Из страха крије се туга, смрт дрхти пред умирањима.

Скинувши свечану одору мудрост ступи у безличну поворку, смисао поче ницати и на давно истрошеним голетима.

Земља се тресла дрмана буном. Врхови се устремише облацима, облаци ка звездама. Нови предели се указаше из дима.

Ватром буне ницање се оглашавало.

Буно, ти једина, једини изворе воде у ограђеној пустињи живота, изађи, не скривај се!

Буне, као стрвине расејане, грешно зачете и уклете, повуците се. Идите из плодних поља и из камењара, идите из стварности у испаравајућу даљину маште. Нек сија једино што светлост рађати може!

ВЕЧИТОЈ ВЛАДАРКИ

Владај ти, нек ти јарост нараста као тесто у наћвама. Ја се нећу уплашити, веран ти поданик нећу бити.

Обећавај и даље. Кажи да је моћно и жуђено све пред вратима, ја знам колико вреде твоја обећања. Имаш незаслужену моћ да кажеш „Ту је“, свеједно: показаће се празнина. И брат *ничега* своме ће брату отићи.

Не могу рећи друго до: настави, владај!

У целој туробној времену ја ћу тражити пету страну.

Лукава подводица ме неће намамити у јазбину заразе – ја познајем истинску љубав.

МУДРАЦУ

Залутао си у слепу улицу, врата на кућама су затворена. Ниси се досетио да ти туђе неумље означује путоказе. Свемир си занемарио да би труњу почаст зготовио, бескрај си истиснуо да би празнини места направио.

Крилат не можеш – мудраче, стиди се имена!

Нека гмизавци гамижу, нека ти одузму све стране света и нека подижу споменике непостојању.

Ти их прегази, и више не о њима, јер безначајни мисао не завређују.

Сети се заборављенога савета: Не буди што ниси а јеси, већ буди што јеси а ниси.

Мудрац буди, или се одреци имена.

ЛИНГВИСТИКА УЛУДО?

Ја сам последњи који зна како је било.

По који делић још можда зна и понеко од оних што лажу, ако се нису и последњи атоми истине из њихових прича повукли, због онолике лажи коју су изrekli.

Ја сам последњи који зна како је било, а ћутим!

Јер сви што су знали, нестали су кад су у нестрпљењу проговорили. Да и ја исто учиним, не видим добит правде.

Размишљао сам и нашао како ћу говорити. Измислио сам језик и његову граматику. Обогадио му речник, речи распеваним акцентима улепшао. Синтаксу сам му крилатом учинио. Њиме ћу говорити да бих умакао судбини страдалника.

Урадио сам како сам наумио, сад се питам:

Ко ће ме од људи разумети?

КОЗАРА–ЈАСЕНОВАЦ

Са овог пута нису послане разгледнице
Не доносе се поклони са оваквога путовања
Уживањем у путовању не хвали се пред пријатељима
Време његовог трајања не чува се у сећању
На овом путу о повратку се могло само сањати

Овим путем нико није хтео поћи
Нико се жив није вратио с овога пута
Овим је путем уништен један православни народ

Земљи су одузети законити наследници
Ветрови су разносили пепео са згаришта

Овим морем зеленила требало је да се таласа песма
Ово је простор за светлост бића
Титрање зракова да слави снагу живота
Такво на овоме месту требало је
А не бетонско наказање

Да се види и чује
Живот што игром планину надвисује
Ето шта је требало шта морало је
Данас ово је

Није истина да се песме не губе
Да рукописи не горе
Да се грађевине не претварају у руине
Да машине сваки остатак не самелу
Да потпуно не ишчезавају трагови постојања

Није истина да јаук народа допире до обесних

Бетонски заборав је стратишта притиснуо
Ко да засади цвет

Смрт ће поново ницати
Где је смрт дуго засађивана
Сагледавате ли људи заседе смрти

Нису осванули дани који су обећавали
Нису залутала зла која су долазила
Ниједан од убица није се смиловао

Нема пшенице на њивама
Нема стада у торовима
Нема кровова над подрумима
Нема имена у памћењима
Нема причешћа у црквама
Ни весеља на саборима
Ни гробља за цвијеће
Камо ли покољења

Просути плодови воћака
Стазе у коров зарастају
Изворе земља затрпава
Само се заборав расцветава

Лаж је заузела столицу истине
Да је истине бар у капима
Тужнима за утеху

Истине нема
Не шаљу поруке уморени
О боловима умрлих ништа не знају живи
Проживљене муке крију наноси отицања

Злочинци трепере у радости
Скврчених се не тичу неправде несталима

Имају ли икакве родбине поморени
Ко оно онамо онако пузи

КРУГ

Неумољив као судбина
Неправедно подели раван
Не дозволи ти унутра кад си ван
Нити ван да се нађеш кад си унутра

Не зна шта још постоји осим подела
Не зна где га можеш пресећи и нагазити
Од свега што знају многи он једно зна
Да га без мржње можемо додирнути
Негде другде је савршенство

NIL

Мањах покрете неслагања
благо шкрипавим зглобовима
ка сфери разређенога зрака

Дањах кад грешком аждаха злобна
покупи смрадове распадања
себе успава засићену
тад разлише се мириси борја

Лањах на крилима без мотора
путима ветрова без кутије
стварање светова почињало је
мноме као оруђем нужним

Сањах дух себи у госте дође
одгурнути се диже из кала
а слежуће се нестајање светлост спира

ТАКМИЧЕЊЕ

И ја организујем једно такмичење. Ићи, ићи бесконачно дуго, преко времена и изван простора. Ко то издржи биће победник.

И кад се чини да је бесмислено, наставити: смисао ће доћи привучен трајањем. Ако се открије да је био лажан, скренути ради истинитога.

Ако све ово значи нешто друго, као што и друго значи нешто друго и оно што значи, или ништа не значи. Не можда ићи, већ летети. Летети до свих крајева и свих граница, и преко крајева и преко граница. Летети вечито, никад не стати. Ко то издржи заслужиће најузвишеније постоље.

Друкчије можда: стварати крилима ветар сличан развигору који ће ружно преображавати у лепо, брисати безнадну наказност, бити елиса ономе што заслужује да полети. Јер је и то – бити победник.

Или бдети, вечито бдети, не успавати се никад, ако сан значи одсуство из живота. Бдети више него што се може, снажније него се жели. Ко у томе успе...

Живети, не као митски херој, већ како може свако: клечати само колико се мора (ни секунд дуже), не рећи што не захтева права претња, одбити нападе сићушних искушења (принудити их чак да се повуку у стиду), не плашити се малих жртава, не продавати непроцењиво за багателу, у вештини преваре не уважавати мудрост, више од маске волети лице, живети тако неуморно до самог краја. Ко то издржи првак је међу свим такмичарима.

ПУТОПИСИ

1

Тога дана нису се разишли облаци да покажу небо и врхове како му прете.

Магла се спустила непокретна као етер.

Чекасмо дуго, дуже од живота, али се облаци не размакоше. Не остаде нам друго до да тражимо утеху.

А успут, измигољивши се некако, ненамерно и ненадно, жуборење поче испуњавати празнину.

2

Кад дођох не нађох камен са којег сам могао полетети. Зато се више пута окренух. Понашао сам се као да дохватам нешто са разних страна – у празнини где ниједна рука није ништа нудила.

Почех лутати, другде је требало ићи. Другде, али где? У неку другу земљу? Та необећана земља шта рађа? Је ли у њој камен мојих жеља? Где треба ићи, где стићи? – Нигде – рече музика – уђи у мене. Овде нема драгоценог камена, нема ослонца за успон или скок, али ти то нећеш знати. Не тражи даље, у мене уђи!

3

Узбуркала се непокретност
варка пркоси тежини.

Нема круга
средиште посејано по неравнинама.
Притисак склизнуо са коловоза
непризнат бол.

Али већ надире бистрина и јад.

4

Зашумело је лишће
ветар је запевао јесењу песму
затрепериле безбројне тајне?

Непостојеће одговоре зраци разносе
позиви са много страна полазак заустављају
ено: сирене омамљују Одисеја.

Ни вечност није довољна за први почетак.

ЗАГОНЕТКА

Ко је пустио ту реч што као лептир око ме облеће?
Је ли то некакав позив испуњен језом одбијања?

Ко је рекао *не* кад је требало казати реч добро-
дошлице?

Сазнао сам, познао сам и окаменио.

Нека је познато да сте неуништиви – то мене не
колеба!

Нит морам вашу слушати, нит своју песму преки-
нути. Наћи ћу осетљив слух и довикнути: Мудраци и
идиоти, богови и просјаци, витезови и бедници, усам-
љени и љубавници, за све вас има соба у мојој тајни!

Зар не знате где су океани боја, неустављива игра
бесмртности, не знате где се открива даљина са букти-
њама у очима?

Неправедне судије, чујте: Извор није пресушио,
они су дахом отпирени. Ни смрти није било – привид
је дошао уместо гласника.

Где нема смрти а има часова нестајања, где поглед
хита а разум неверно бележи његов траг – тамо ја
поље обрађујем. И не тиче ме се суд онога коме су
недоступни никад виђени крајолици.

Због неслућених даљина радост је, и још ће, и још
ће доћи.

Због непрестаних напада смех је, и бура слатке
заразе.

Због сјаја звезда незастањен је мрак.

ПС

Одбаци гордост ако желиш приступ заносу. Сви су ти налази непоуздани, вредности дрхте, оцене на штакама. Само тражење ти је вредно осмеха, разумевање достојно ћутње. Узвишено волиш, необјашњиво просуђујеш, не примећујеш границе.

Но где је твоје скровиште у доступним деловима честара? Ти лугаш као да јазбине немаш.

Ко ти је био пресудетељ? Је ли због стварне кривице? Имаде ли икаквог бранитеља?

Твоји уобичајени изласци изван света (у тренуцима умора) предмет су злурадих говоркања.

Бар три заблуде баци у јарак, убрзај корак ка заносу.

ПОНОВЉЕНО

Кад сам поново отишао није више било Града Светлости! Вратио сам се као са изгубљенога похода. (Једнога још, у дугоме низу.) Нема више на свету градова. Нема ни шума, ливада, потока и пропланака под травом. Нестале су река са мостовима у искораку, куле на облим брдима, скривени мали извори што гасе жеђ.

Улица пуних заносних облина бејаше некад. Од неких су се, тек гдегде, назирале сенке, и оне у повлачењу са измаглицом. Нестварне сенке, привиђења сушта. Мене опомињаху: „Не иди за нама, ми не постојимо тебе ради.“

Запретите претњом сурове казне, да се не губе градови, да заносни облици чекају док се борави у оазама одсутности, и тамницама. Да се остављено радује при новим сусретима. Тако да буде, не као што бива!

Кад зажелиш и узмогнеш вратити се, да нађеш догођено.

Да траје колико траје али да се не растаје од душе.

НЕДОСУЂЕНО(М)

Опомињем те, разметљивче са погрешнога пута, да живиш од самообмане и обмане. Друго је оно чиме се размаћеш, теби је недосуђено, и никад га познати нећеш.

Тај дах се реткима дарује, теби није дан, а ти се њиме размећеш као иметком! Оно чиме се хвалиш утвара је са постамента утехе.

Како са таквим чулима да упознаш бића теби далекога света?

Застидиш ли се лажнога живота? Муче ли те утваре које у будности градиш?

А онај оркански лет, вихор што мисли односи, што испуњава простор (и не оставља места за нова уселења), што прави смисао раздељује свему што икакав иште, ти не доживе и ниси га у стању замислити.

Него потечи каквим другим коритом, ако има шта тећи, ако корита буде било. Не мрављи циљ, већ видик без линије краја.

Тек ако те оно Најјаче испуни и пошаље на пут а ти осетиш да ништа није настало што твоје жеље не утољује, а све што живи да умрети неће, дођи да заједно умствујемо.

ПРАВОЛИНИЈСКИ ЖИВОТ

Једна птица је неуморно летела светом, на њеним путевима није било ознака.

Глатке лукове тога лета додириваше
непрекидно права линија живота,
слика његова, видљива кад би постала,
поносом би дизала небеска осећања.

Ширина и скученост. Снага и слабост. Неустрашивост и уздрхталост. Устрепталост одводи до облака. Нестаје ли се завек? Има ли повратка? Има ли усељења?

Залазила је у све доступне кутове стварности тражећи корење смисла.

Налазила је лепоту и где се није помишљало да је има.

Биле су јој савладиве све даљине, није се предавала празнинама.

Из пролећа је улетала у јесени, из нискога жбуња дизала се на земаљске врхове. Заносили су је громадни врхови планина и намрешкани бескраји водених „равница“. Са усхићењем је кроз узане зидова тамница гледала плаву трачицу неба. Све што је знала да коме треба вукла је на својим крхким раменима.

Изузетна врста бића имају изузетну судбину: летела је усамљено, без друга. Није се жалила: било је места да се крила рашире,
могло се без другог.

Позиви немоћних стижу без застоја, много њих у исти час. Више их је него могућности за одазове: жаљење сапиње дах.

Покаткад, чула је глас из тајанства, њој једино упућен. Разумљив или тајанствен, радостан или кобан. Звучао је и замирао. Није се знало одакле је долазио. Подизао је градове непоузданог трајања, а неко моћан њих је односио, не остављајући белег где су стајали.

Узлетала је кад год је било места да крила рашири.

Надала се, очајавала. Замишљала како пада, усхићивала се наглим дизањем. А као несрачуната промена: чуо се одјек. Одјекивала је песма за коју није знала, њена песма. У мноштву значења увек је садржан и узвик: „Места за размак крила!“ (Зар је то живот ако се не узлеће?)

У мраку, кад очај притиска тражила је пламичке наде: да није мрак вечити крај, да се може прећи у светлост.

Временом су је напуштале наде – таква је судбина бића. Бејаше јој остала још само једна. Кад је кренула на лет за том последњом, нису је пратиле чак ни мисли било којег другог бића: све што је њу волело веровало је да је раније одлетела. Полетела је, смањивала се удаљујући се, нестала у измаглици.

Нема је више, или ми не знамо да је има. Тражили бисмо је кад бисмо знали у којем правцу поћи.

Надали бисмо се кад бисмо знали имамо ли права на наду.

УЗ ДРУГО ИЗДАЊЕ

Шта хоће друго издање? Хоће две ствари: да буде поново прво (да се врати у младост) и да буде паметније од првог (да га *превазиђе*, да као антитеза првога израсте у синтезу – како би рекао онај Немац). Успева ли то хтење? Не зна се да ли успева, зна се да неки то раде.

Шта каже поглед на прво издање? Шта је докучио? Да поуздано постоји један човек који је књигу прочитао. То је поштовани господин Предраг Протић. Он је написао препоруку (рецензију) за прво издање. Учинио је то човеку којег није познавао, којег му нико није препоручио и који га није поткупио. Зато је поштован. Поуздано је да је један човек књигу погледао. То је господин Милисав Савић који је писао „Ко је ко у Југославији“. Можда има и других, за њих писац не зна: нису се огласили. Изузетак је покојни Ратко Вујошевић, некад уредник у титоградској „Побједи“; он је написао заједнички приказ ове и још једне књиге и објавио га у часопису „Овдје“. Писац првог издања (с којим није истоветан овај из другог) покушао је да нешто уради за књигу. Понудио је њу, са следећом коју је објавио, књижевном критичару и уреднику „Нолита“ који је касније отишао на цење-није место. Покушај није успео. Да ли ће друго издање имати више од једног читаоца?

Песме, као бића посебне врсте, могу да се љуте. Нека се љуте кад се другачије не може живети! Ко се све не љути!

Наљутиће се песме именоване у другоме издању а без имена у првоме. Писац им одговара: Постојите и једне и друге, свака од вас може тврдити да је она права. А због немирне савести, писац је написао и једну песму којом себе оптужује, песма се зове „Не могу ти дати име“. Он сад именује циклусе а раније их

је редним бројем означавао. Немојте га питати зашто то ради, да вас не би потопио у мору разлога! Ради противнога мора, остаје редним бројем именовано.

Неке песме су се сад нашле у разним циклусима, пре су биле у једноме. Тако се дешава кад се покушава наћи Правда. (Да ли је најбољи поредак песама нађен? Упитајмо још једном: да ли је нађен?)

Неколико песама је избачено, писац предговора не зна колико их је. Та чињеница представља самокритику без критике.

Не говоре увек наслови о ономе о чему се чини да говоре: „Шумске јагоде“ не говоре о шумским јагодама, а песми „Опет октобар“ октобар је само случајни сапутник, судбински одређен, стоји са стране и пита се: хоће ли ико изговорити праву реч?

САДРЖАЈ

Предговор 5

ШУМСКЕ ЈАГОДЕ

Шумске јагоде	9
Октобарски лист	10
Опет октобар	11
Прекид сна	12
Бежеће сенке	13
Дечак	14
Неиспуњено обећање	18
Учитељи	19
Исповест роба	21
Два света	22
На оптужбу песме	23
Vaudlaigov spleen	24
Потреба преласка	25
Превремена јесен	26
Убиство	27
Увод	28
Неаристотеловски	29
Призивање	30

НИЈЕ ДА НИСМО ЗНАЛИ КО СМО

Лије киша	33
Дрхтиш ли брезово лишће	34
Реч хтеде настати	35
Није него	36
Ни сенке жаљења	37
Због чега шкорпије	38
Из историје	39
Осуда	41

Досије 42
На месту за представљање 44
Тровања 45
Победници 46
Ноћно сунце 47

СМИСАО С ЛИЦЕМ ИСТИНЕ

Такмичење са сунцем 51
Ко си ти, дане? 52
Само једном пролети 53
Хтео бих да се види бог 54
Светлост у пећини 55
Зрно 56
Пошаљи зраке 57
Кад се окренеш 58
Зар није довољно *јесте* 59
Питам се 60
Поглед сазнања 61
А име је кратко 62
Прича 63
Пролећу, жуборе 64
За жар 65

ОТПОРИ ЖИВОТА

Наслућивања 69
Буна 70
Вечитој владарки 71
Мудрацу 72
Лингвистика улудо 73
Козара–Јасеновац 74
Круг 76
Nihil 77
Такмичење 78

Путописи 79
Загонетка 81
ПС 82
Поновљено 83
Недосуђено(м) 84
Праволинијски живот 85

Уз друго издање 87

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821. 163. 41.-1

ДАЦИЋ, Раде

Наслућивања : песме / Раде Дацић. -
2. промењено изд. - Београд : Самот,
2006 (Београд : Ласер). - 92 стр. ; 21 см

Тираж 30. - Стр. 5-6: Предговор / Предраг
Протић.

ISBN 86-902557-9-6

COBISS.SR-ID 135936268